

การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักอิทธิบาท 4

วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า จังหวัดพังงา

Educational Administration in the Bilateral System to Development

Learner Quality of the Principle according Itthipada 4

Takuapa Vocational College Phang Nga Province

ไตรวุฒิ ทองสกุล

Trivut Tongskul

วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

Takuapa Vocational College Office of Vocational Education Commission

บุญเลิศ วีระพรกานต์, พระครูพิจิตรศุภการ

Boonlert Veerapornkarn, Phrakhr Phichitsupakarn

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si Thammarat Campus

E-mail: mannetza5@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีวิทยาลัยอาชีวศึกษาตะกั่วป่า จังหวัดพังงา 2) ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักการอิทธิบาท 4 วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า จังหวัดพังงา 3) นำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักอิทธิบาท 4 วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า จังหวัดพังงา การวิจัยในครั้งนี้ มีการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกโดยผู้ให้ข้อมูล จำนวน 15 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าของกิจการ ครูนิเทศและครูฝึก การร่างแนวทางโดยวิธีสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ 7 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าของกิจการ ครูนิเทศ ครูฝึก และขั้นตอนการนำเสนอแนวทางโดยการสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าของกิจการ ครูนิเทศ หัวหน้าแผนกวิชา นักวิชาการทางการศึกษาและศาสนา

ได้รับบทความ: 31 มีนาคม 2565; แก้ไขบทความ: 12 พฤษภาคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 17 พฤษภาคม 2565

Received: March 31, 2022; Revised: May 12, 2022; Accepted: May 17, 2022

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ประกอบด้วย การทำความร่วมมือ การพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การนิเทศติดตามและการวัดผลประเมินผล

2. แนวการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักอิทธิบาท 4 วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ประกอบด้วย ฉันทะ คือการสร้างความตระหนักให้มีความรักมีความศรัทธา มีทัศนคติที่ดี วิริยะ คือการเสริมแรงจูงใจเพื่อให้มีความขยันความพยายามและหมั่นเพียรกับงาน จิตตะ คือสนับสนุนความเอาใจใส่ ความรับผิดชอบงานตามกรอบหน้าที่และ วิมังสา คือการสรุปปัญหาพร้อมพินิจวิเคราะห์สาเหตุและแนวทางแก้ปัญหา ในด้านการจัดทำความร่วมมือ การพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอนและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การนิเทศติดตามรายงานผลและการวัดผลประเมินผล

3. ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบแนวการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักอิทธิบาท 4 วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า จังหวัดพังงา พบว่ามีเหมาะสมมีความเป็นไปได้ มีประโยชน์ สามารถนำไปใช้ได้จริง

คำสำคัญ: การจัดการศึกษา, ระบบทวิภาคี, คุณภาพผู้เรียน, หลักอิทธิบาท

Abstract

This study aimed 1) to study the condition of Takua Pa Dual Vocational Training (DVT), Takua Pa Vocational College, Phang Nga Province 2) to investigate a guideline for Dual Vocational Training to improve the quality of learners according to Iddhipada principle, Takua Pa Vocational College 3) to propose a guideline for Dual Vocational Training for quality improvement according to Iddhipada principle, Takua Pa Vocational College, Phang Nga Province. The study of conditions was conducted employing an in-depth interview with 15 informants, including school administrators, business owners, supervising teachers, and trainers in the workplace, 7 experts for drafting guidelines interviewing 7 experts, including school administrators, business owners, supervising teachers, workplace trainers, and procedures for presenting guidelines by Focus Group by 7 experts consisting of academy administrators,

business owners, supervising teachers, head of the department, academics in education and religion.

The research results finds that:

1. Dual Vocational Training conditions, Takuapa Vocational College consists of Cooperation, curriculum development, professional experience training, supervision, follow-up reports, and measurements evaluation. Dual Vocational Training guideline

2. to improve the quality of learners according to Iddhipada principle, Takua Pa Vocational College, Phang-Nga Province, consists of Chanda, a raise of awareness of love, faith, positive attitude, Viriya, and enhancing motivation for being diligent and assiduous in the work, citta, support of empathy, responsibilities for duties, and Vamamsa, a summarization of the problem with consideration of the causes and solutions for the management of the Dual Vocational Training the Takua Pa Vocational College in terms of cooperation, curriculum development, teaching professional experience training, supervising teachers, follow-up reports, and measurements evaluation.

3. The experts' examination of the guideline for the Dual Vocational Training to improve the quality of the learners according to Iddhipada principle, Takua Pa Vocational College, Phang- Nga Province, revealed its suitability, possibility, and useability.

Keywords: Educational Management, Dual Vocational Training, Learner Quality, Iddhipada Principle

1. บทนำ

การศึกษาในปัจจุบันมุ่งเน้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีทักษะวิชาชีพ โดยมีการฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของ

ตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนา ให้มีองค์ความรู้ ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะอาชีพ สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพ โดยอิสระ รวมทั้งมีการกำหนดหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ให้ภาคเอกชนและสถานประกอบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือในการฝึกอาชีพ ในสถานประกอบการ อันเป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาคุณภาพของแรงงานระดับช่างฝีมือ ให้มีทักษะและประสบการณ์ มีคุณภาพได้มาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับบริบทปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนเข้าถึงระบบการศึกษาอย่างทั่วถึง ได้รับความรู้และประสบการณ์ที่เท่าเทียมกัน

การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นรูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา ได้แก่ การจัดทำความร่วมมือเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดทำแผนการเรียนแผนการฝึกอาชีพ ร่วมกับสถานประกอบการที่จัดการการศึกษาระบบทวิภาคีโดยทำข้อตกลงร่วมกัน การจัดทำหลักสูตร เป็นการจัดการเรียนตามมาตรฐานคุณวุฒิโดยต้องผ่านการทดสอบตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาในแต่ละหลักสูตร การฝึกอาชีพในสถานประกอบการและการจัดการเรียนการสอน ผู้เรียนควรได้รับความรู้พื้นฐานในสถานศึกษาจากครูผู้สอนและความรู้ทางด้านทักษะวิชาชีพได้จากครูฝึกในสถานประกอบการ การนิเทศติดตามและการรายงานผล การนิเทศติดตามและการรายงานผลการเป็นกระบวนการในการติดตามผู้เรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี การวัดผลและประเมินผล เป็นกระบวนการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการรวบรวมหลักฐาน และเป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งแสดงถึงมาตรฐานทางวิชาการในเชิงสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนด (ธานินทร์ ศรีชมพู, 2556: 124)

การจัดการศึกษาในระบบทวิภาคีดังกล่าว ไม่เกิดคุณภาพเท่าที่ควรและยังมีปัญหาหลายประการ เช่น 1) ด้านหลักการและวัตถุประสงค์การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี 2) ด้านโครงสร้างหลักสูตร 3) ด้านครูผู้สอน และบุคลากรสนับสนุน 4) ด้านทรัพยากรจัดการเรียนการสอนและการจัดการ 5) ด้านความพร้อมสถานศึกษา 6) ด้านความพร้อมสถานประกอบการ 7) ด้านครูฝึกในสถานประกอบการ 8) ด้านคุณสมบัติของผู้เรียน 9) ด้านการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอาชีพ 10) ด้านการนิเทศติดตาม 11) ด้านการวัดผลและ

ประเมินผลการเรียน 12) ด้านคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาไม่ตรงกับมาตรฐานคุณวุฒิ (สมพร ชูทอง, 2560: 77)

จากการดำเนินการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีที่ผ่านมายังประสบปัญหาในด้านบริหารจัดการระดับองค์และความสำเร็จด้านการปฏิบัติงาน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงหาแนวทางในการบริหารงานให้เกิดความสำเร็จโดยการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ จึงสนใจศึกษา เรื่องการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักอิทธิบาท 4 วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า จังหวัดพังงา เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์อันสำคัญยิ่งต่อการนำไปใช้และพัฒนาจัดการศึกษาระบบทวิภาคีต่อไป

2. วัตถุประสงค์การทำวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ของวิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า จังหวัดพังงา
2. เพื่อศึกษาแนวการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักอิทธิบาท 4 วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า จังหวัดพังงา
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักอิทธิบาท 4 วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า จังหวัดพังงา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า แบบเจาะจงประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรผู้รับผิดชอบงานทวิภาคี ผู้ประกอบการหรือหัวหน้าส่วนราชการ ครูฝึกในสถานประกอบการ ครูนิเทศเขต นักวิชาการด้านการบริหารการศึกษาและศาสนา จำนวน 29 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ของวิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า
2. แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามหลักอิทธิบาท 4 วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า จังหวัดพังงา

3. แบบประเมิน ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ที่ได้จากการร่างแบบมาจัดทำเป็นแบบประเมิน ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักอิทธิบาท 4 วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า จังหวัดพังงา

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า จังหวัดพังงา โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การหาแนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี และการสนทนากลุ่ม จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากร ผู้รับผิดชอบงานทวิภาคี ผู้ประกอบการหรือหัวหน้าส่วนราชการ ครูฝึกในสถานประกอบการ ครูนิเทศเขต นักวิชาการด้านการบริหารการศึกษาและศาสนา ตั้งแต่เดือนกันยายน 2564 ถึงเดือน มกราคม พ.ศ. 2565

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In dept Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่าง ๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะตามไปเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงทฤษฎี

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ข้อโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

4.1 สภาพการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า

เป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบระบบทวิภาคี เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ การจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับกับประสบการณ์ การจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตาม การวัดและการประเมินผล โดยการจัดการศึกษาสนองต่อความ

ต้องการของผู้เรียน ต้องมีการจัดเนื้อหาสาระต้องสอดคล้องกับความสนใจนัดของผู้เรียน มีการเรียนรู้จากประสบการณ์ การฝึกทักษะ แต่ผู้สำเร็จการศึกษายังไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร จำเป็นต้องหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ขอวิทยาลัยการอาชีพ ตะกั่วป่า จังหวัดพังงาให้เป็นไปต่อความต้องการ ของสถานประกอบการ ตลาดแรงงาน

4.2 แนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า จังหวัดพังงา เมืองค์ประกอบคือ 1) การการบ้านที่ข้อตกลงทำความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษาและสถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 2) การดำเนินการ พัฒนาหลักสูตรเป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา 3) การดำเนินการจัดการเรียนการสอนและการฝึกประสบการณ์วิชาอาชีพในสถาน ประกอบการ 4) การนิเทศติดตามและการรายงานผลการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถาน ประกอบการ 5) การวัดผลและประเมินผล การเรียนรู้และกระบวนการรวบรวมหลักฐาน

4.3 แนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตาม หลักกฤษฎีกา 4 วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า จังหวัดพังงา จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่า

1. การบ้านที่ข้อตกลงทำความร่วมมือ โดยมีประชุมระดมความคิดและ สร้างความตระหนักแก่บุคลากรของวิทยาลัย มีการคัดสรรบุคลากร ที่มีความรู้และ ประสบการณ์เกี่ยวข้องโดยตรงกับสายงานและมีความรัก มีความศรัทธา มีทัศนคติที่ดีใน ระบบงาน ชยัน หมั่นเพียร มุ่งมั่นในการทำงาน สามารถปฏิบัติงานและดำเนินงานของ สถานศึกษา ในการทำข้อตกลงทำความร่วมมือในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และสามารถสรุปผลการทำข้อตกลงในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

2. การพัฒนาหลักสูตร สร้างความตระหนักโดยมีการประชุมหารือแนว ทางการพัฒนาหลักสูตร ทั้งสถานศึกษา สถานประกอบการ โดยมีการจัดหาผู้มีความรู้ ความ เชี่ยวชาญและมีทักษะ มาร่วมพัฒนาหลักสูตรการคิดหน่วยกิตให้เป็นไปตามประกาศของ กระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา ให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพในแต่ละสาขาวิชา มีการสรุปผลการใช้หลักสูตร และการมีสำรวจ ความพอใจและความพร้อมของสถานประกอบการก่อนนำหลักสูตรดังกล่าวไปใช้จริง

3. การจัดการเรียนการสอนและการฝึกประสบการณ์วิชา โดยจัดหาครู นิเทศและครูฝึกในสถานประกอบการที่ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนตรงกับ

สาขาวิชา กำหนดรายวิชาให้ครูนิเทศและครูฝึกในสถานประกอบการตรงกับความรู้ความสามารถเฉพาะบุคคลในกำหนดครูนิเทศและครูฝึกในสถานประกอบการ มุ่งเน้นให้ความสำคัญในการจัดการเรียน โดยครูนิเทศและครูฝึกในสถานประกอบการ สํารวจและร่วมสรุปผล รายงานผลการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน เพื่อให้สถานศึกษาและสถานประกอบการได้นำผลการจัดการเรียนการสอนมาสรุปพินิจพิจารณา เพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. การนิเทศติดตาม การรายงานผล โดยสถานศึกษาและสถานประกอบการ สร้างความตระหนัก ร่วมกำหนดรูปแบบการดำเนินการนิเทศติดตาม การรายงานผลในรูปแบบเดียวกันทั้งระบบ มีการกำหนดและจัดทำปฏิทินการนิเทศติดตามผู้เรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ มีรายงานผลการติดตามผู้เรียนเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และการรายงานผลการติดตามผู้เรียน พร้อมระบุปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา

5. การวัดผลและประเมินผล สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมประชุมกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้และกระบวนการรวบรวมหลักฐานร่วมกัน กำหนดรูปแบบหลักเกณฑ์การให้คะแนน กระบวนการรวบรวมหลักฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ตามสภาพจริง พร้อมประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่วิทยาลัยกำหนด มีสรุปผลเป็นค่าเฉลี่ยในการวัดระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่องการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักอริยบท 4 วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า จังหวัดพังงา มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า มีขั้นตอนและกระบวนการจัดทำความร่วมมือกับสถานประกอบการ การพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตาม การวัดผลประเมินผลและการรายงานผลขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากวิทยาลัยไม่ได้คัดเลือกสถานประกอบการที่เหมาะสม ครูฝึกในสถานประกอบการมีความรู้ ทักษะไม่ตรงกับสาขา และการจัดการเรียนการสอนของครูฝึกในสถานประกอบการไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนด ประกอบกับวิทยาลัยไม่ได้สนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์และงบประมาณให้กับสถานประกอบการ รวมทั้งการวัดผลประเมินผลไม่เป็นตามกลไกของการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สอดคล้องกับ

วีระศักดิ์ โชติกานต์กุล (2556: บทคัดย่อ) เรื่องสภาพและปัญหาในการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 9 พบว่า สภาพการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 9 โดยสภาพการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จำแนกในแต่ละด้านคือ ด้านผู้เรียนหรือผู้สำเร็จการศึกษาและการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการประสานงานกับสถานประกอบการ อยู่ในระดับน้อย เช่นเดียวกับ เฉลิมพล มุลาลี (2557: บทคัดย่อ) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในระบบทวิภาคีของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออก 2 พบว่า เจ้าหน้าที่งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หัวหน้าแผนก หัวหน้าคณะและข้าราชการครูที่สอนระบบทวิภาคีในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ถ้าพิจารณาเป็นรายด้านมีอยู่ 2 ปัจจัยอยู่ในระดับมาก ปัจจัยด้านนักเรียน ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหารปัจจัยด้านสถานประกอบการ และปัจจัยชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. แนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า จังหวัดพังงา เมืองค์ประกอบ ทั้ง 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) การบันทึกข้อตกลง 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การจัดการเรียนการสอนและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 4) การนิเทศติดตามและการรายงานผล 5) การการวัดผลและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับ ธาณินทร์ ศรีชมภู (2556: บทคัดย่อ) พบว่า การบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีรูปแบบ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบที่เป็นกลไกการขับเคลื่อนให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ 1) การทำข้อตกลง 2) ขอบข่ายงานการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 8 ภารกิจ 3) กระบวนการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การนำหรือการสั่งการ การลงมือปฏิบัติ การควบคุมตรวจสอบและประเมิน และการปรับปรุงและพัฒนา 4) สมรรถนะทางวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 3 สมรรถนะ และ 5) ปัจจัยเงื่อนไขความสำเร็จในการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เช่นเดียวกับ วรวิทย์ ศรีตระกูล (2556: บทคัดย่อ) การพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีวิทยาลัยเทคนิคหนองคาย พบว่า เมืองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยในด้านต่าง ๆ เช่น 1) ด้านการบริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดหน่วยงาน การจัดบุคลากร การอำนวยการ การประสานงาน การรายงาน และการจัดงบประมาณ 2) ด้านหลักสูตร เมืองค์ประกอบคือ จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน การให้ความรู้เกี่ยวกับ

หลักสูตร และ การปรับปรุงหลักสูตร 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนมีองค์ประกอบดังนี้
วิธีการจัดการเรียนการสอนวิธีการวัดและประเมินผลเนื้อหาวิชาสาระการเรียนรู้ สื่อ แหล่ง
เรียนรู้ และ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศ 4) ด้านการฝึกประสบการณ์มีองค์ประกอบคือ
สถานศึกษา กับสถานประกอบการ สร้างความร่วมมือก่อนและหลังฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
ในสถานประกอบการ

3. แนวทางจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักอริย
บาท 4 วิทยาลัยการอาชีพตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ซึ่งประกอบด้วยแนวทางดังนี้

ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักอริยบาท 4
ประกอบด้วยแนวทาง ทั้ง 5 ขั้นตอน คือ 1) การจัดทำความร่วมมือ 2) การพัฒนาหลักสูตร
3) การฝึกอาชีพในสถานประกอบการ 4) การนิเทศติดตาม และการรายงานผล
5) การวัดผลและประเมินผล ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ในกระบวนการทั้ง 5 ขั้นตอน
นี้ อาศัยหลักแห่งความสำเร็จตามแนวทางพระพุทธศาสนา ดังนี้

ความรักงาน พอใจกับงานที่ทำอยู่ (ฉันทะ) สร้างความตระหนักแก่บุคลากร
ผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าของสถานประกอบการ ครูนิเทศ ครูฝึกในสถานประกอบการ ให้มี
ความรักมีความศรัทธา มีทัศนคติที่ดี ในระบบงาน จัดหาผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและมี
ทักษะ ผู้มีความเข้าใจและพอใจกับงานที่ทำ เพื่อดำเนินการจัดทำความร่วมมือในการจัด
การศึกษาระบบทวิภาคี การพัฒนาหลักสูตร จัดการเรียนการสอน การนิเทศติดตาม
การวัดผลประเมินผล

ขยันหมั่นเพียรกับงาน (วิริยะ) เสริมแรงจูงใจและการมีส่วนร่วมแก่บุคลากร
ผู้ที่เกี่ยวข้อง ครูนิเทศและครูฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ เพื่อร่วมกัน
กำหนดกรอบแนวทางหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำความร่วมมือ การพัฒนาหลักสูตร การ
จัดการเรียนการสอนและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ การนิเทศ
ติดตาม การวัดผลประเมินผล โดยการปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลัง
ความสามารถ มีความขยันหมั่นเพียรกับงาน มีความตั้งใจในการทำงาน

ความเอาใจใส่รับผิดชอบงาน (จิตตะ) สนับสนุน ให้ผู้บริหารสถานศึกษา
เจ้าของกิจการ ครูนิเทศ ครูฝึกในสถานประกอบการ มีความเอาใจใส่รับผิดชอบงาน ตาม
กรอบแนวทางและหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายในการการทำความร่วมมือ การพัฒนา

หลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ การนิเทศติดตาม การวัดผลประเมินผล จริงจัง มีความเอาใจใส่รับผิดชอบงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

การพินิจพิเคราะห์ หรือ ความเข้าใจทำงาน (วิมังสา) มีการสรุปผลและการร่วมหาแนวทางการรับผิดชอบ โดยการร่วมกันคิดและร่วมกำหนดข้อตกลงการทำงาน ร่วมมือ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ การนิเทศติดตามการรายงานผล การวัดผลประเมินผล พินิจพิเคราะห์ และหาสาเหตุและแนวทางการแก้ปัญหา มีความเข้าใจกับการทำงานเพื่อการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ บุญมี วิทยาลัย (2560: บทคัดย่อ) พบว่า การประยุกต์หลักอภิปาธ 4 ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ซึ่งภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการบริหารงานทั่วไปและด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานบุคคลตามลำดับ โดยแนวทางในการส่งเสริมการประยุกต์หลักอภิปาธ 4 คือ 1) ควรมีการกำหนดเป้าหมาย คุณภาพนักเรียน แผนงาน วิธีการดำเนินงานที่ชัดเจน 2) ควรมีการพิจารณาไตร่ตรองในการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าและก่อประโยชน์สูงสุด 3) ควรพิจารณาความสามารถของบุคลากร และมอบหมายงานตามความถนัด และ 4) ควรมีความพอใจยืนยันมั่นเพียรในหน้าที่ความรับผิดชอบพบว่า ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน เช่นเดียวกับ พระวัชรินทร์ ชินวโร (2556: บทคัดย่อ) พบว่า ระดับการบริหารงานตามหลักอภิปาธ 4 ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราชทั้ง 5 ด้านพบว่าการบริหารงานวิชาการตามหลักอภิปาธ 4 ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครนครศรีธรรมราชอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาด้านการจัดการหลักสูตรแผนการเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผลด้านการนิเทศและด้านการจัดสื่อการเรียนการสอนน้อยที่สุด

6. ข้อเสนอแนะการวิจัย

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานต้นสังกัดให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการโดยร่วมสร้างความตระหนักให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี

2. หน่วยงานต้นสังกัดส่งเสริมและกำหนดกรอบแนวทางหน้าที่ความรับผิดชอบให้สถานศึกษาและสถานประกอบการในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี

3. สถานศึกษาและสถานประกอบการมีการดำเนินแลกเปลี่ยน เรียนรู้การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีต่างสถานศึกษาหรือต่างสถาบัน

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบและประเมินผลการวิจัยเรื่องการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาหรือสถาบันอื่น

2. ควรศึกษาปัจจัยการจัดการศึกษาระบบทวิศึกษาในรูปแบบตามลักษณะบริบทของต่างสถานศึกษาหรือต่างสถาบัน

3. ควรมีการศึกษางานวิจัยเรื่องความพึงพอใจต่อคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมพล มุลาสี. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในระบบทวิภาคีของสถานศึกษา. **การอาชีวศึกษาภาคตะวันออก 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- ธานินทร์ ศรีชมภู. (2556). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร**
- บุญมี วิทาสีสิทธิ์. (2560). การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. **วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**
- พระวัชรินทร์ ชินวโร ยิ้มย่อง. (2556). บริหารงานวิชาการตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครศรีธรรมราช. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.**
- วรวิทย์ ศรีตระกูล. (2556). การพัฒนาการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีวิทยาลัยเทคนิคหนองคาย. **ปริญาญปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตรการพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.**

- วีระศักดิ์ โชติกานต์กุล. (2556). สภาพและปัญหาในการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบ
ทวิภาคีของสถานศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษาที่ 9.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สมพร ชูทอง. (2560). การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐานของวิทยาลัยการอาชีพ
กาญจนภิเษกหนองจอก. **หลักสูตรพัฒนานักบริหารระดับสูงกระทรวงศึกษาธิการ**
นบส.ศธ. สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.